

НАДА ПРОЕВА—МАРИЈАНА РИЦЛ
Центар за епиграфику и нумизматику
Филозофски факултет
Београд

УДК 930.271(497.17)

НОВИ ГРЧКИ НАТПИСИ ИЗ ЛИНКЕСТИДЕ*

Апстракт: Осам нових (један вотивни и седам надгробних) натписа са територије античке Линкестиде и њене северне границе (стела из Обредника).

1. Село Бач, лок. Прдимагаре (Музеј и Завод Битола, бр. ул. књ. 5668). Вотивна плоча од белог мермера, горе и са стране одломљена. Димензије: $21,5 \times 30 \times 6,5$ cm. У удубљеном рељефном пољу представа коњаника од које је сачуван труп коња у покрету на десно и нога коњаника. Испод тога, хрт напада вепра који се, како изгледа, налазио иза жртвеника представљеног сасвим десно. Натпис је урезан на доњем раму рељефа. Сл. 1.

Сл. 1

* Овим путем најтоплије захваљујемо кустосима Народног музеја у Битољу Ј Маневој и Т. Јанакиевском, који су нам љубазно препустили објављивање ових натписа, као и Ц. Светиеву из Битоља и С. Филиповском из Зенице за несебичну помоћ коју су нам пружили у обилажењу терена.

Текст натписа гласи:

Ἦρωνα Νικόλαϱ[ς]
ἀνέθηκεν

Висина слова 1,5—2 см, размак између редова 3 см. Слова су лунарна, средња црта алфе преломљена. Речи у првом реду су одвојене хедером.

Ово је први вотивни споменик из нашег дела провинције Македоније на коме се спомиње трачки Херос. Досад је било познато само више рељефа без натписа¹.

Облик Ἦρων (уместо уобичајеног Ἦρωc) чест је у латинским натписима као Негон², док је у грчким монога ређи — у Македонији се среће још у околини Кавале³ и у Солуну⁴.

Из села Бач потиче и вотивни рељеф без натписа са представом Зевса који жртвује⁵.

2. Село Вашарејца, у дворишту цркве Св. Ђорђија. Плоча од белог мермера, доле десно одломљена. Димензије: 35 × 36 × 3,5 — 8 см. На плочи заобљених и неравних ивица, без рама и профилације, представљен је младић — коњаник у стојећем фронталном ставу испред коња окренутог десно. На себи има само хламиду која је округлом аграфом причвршћена на рамену, одакле преко груди и прегипа леве руке пада иза леђа. У подигнутој десној руци, приљубљено уз унутрашњу страну надлактице, држи копље чији је доњи део вероватно био приказан бојом, а левом, у страну испруженом руком, узде, које су такође биле приказане бојом. На глави, преко полудуге густе косе, носи коничну капу, пилос. Црте лица су потпуно оштећене; назиру се јака брада, мала уста и лево око. Доњи део тела је наг и са наглашеном мускулатуром. Десна потколеница је са унутрашње стране одломљена. Коњ густе

¹ О култу трачког коњаника код нас писали су Р. Марић, *Антички култови у нашој земљи*, Београд 1933, стр. 22—3, Н. Вулић, *Трачки коњаник и групе иконе из античког доба*, *Spomenik*, XCVIII, 1941—48, стр. 283—317, А. Сermanović-Kuzmanović, *Die Denkmäler des thrakischen Heros in Jugoslavien und das Problem des thrakischen Reitergottes*, *Arch. Jug.*, 4, 1963, стр. 31—57, М. Garašanin, *O problemu starobalkanskog konjanika*, *Godišnjak CBI*, XIII, 1976, стр. 281. У књизи S. Düll, *Die Götterkulte Nordmakedoniens in römischer Zeit*, Минхен, 1977 трачком коњанику није посвећен посебан одељак иако то свакако заслужује.

² О имену Ἦρων, в. L. Robert, *Inscriptions grecques inédites au Musée du Louvre*, RA, 1933, II, стр. 124.

³ X. Кукули, *Athens Annals of Archeology*, 1969, стр. 191—4 (*Bull. épigr.* 1970, 381): Ἦρωνι Αὐλωνεῖτη.

⁴ IG X, II, 1, 64: Σαβεῖνος Μακεδονί[σ]ης / τὸν ναὸν καὶ Ἦρωνα τὸ[ν] / ΘΟΝΙΟΝ ἐκ τῶν ἰδίων τῇ πόλ[ι]. Φ. Пецас, *Arch. Delt.* 24, 1969 *Chron.* 300—1: Ἦ συνήθεια Ἦρωνος Αὐλωνίτου.

⁵ Düll, н. д., стр. 354, бр. 158, сл. 37.

гриве и полуотворене њушке подигао је предњу леву ногу и највероватније је ослонио о жртвеник, представљен на оном делу плоче који данас недостаје. Задњим ногама се ослања о тле. Сл. 2.

Сл. 2

Натпис је неравномерно распоређен изнад главе младића и коња и десно од коња.

Текст натписа гласи:

Ἀφροδίτ[ῳ] / Χρύσιπ/π/ο/ν/ τὸν ἄνδρα κα/τὰ κ[ε]λέλευσιν. Лунарна слова су уједначене висине од 1 до 1,5 см, једино је *φι* 2,5 см.

По облику, димензијама и представи, споменик би био во- тивни и припадао оној групи споменика које је Н. Вулић назвао иконе⁶. Међутим, у натпису се не помиње божанство, већ Хрисип, покојник приказан у хероизираној форми младог коњаника. Хероизација покојника је честа појава и на надгробним споменицима наше провинције, било да је изражена рељефом (мушкарац се најчешће поистовећује са трачким коњаником, Хераклом и Дионисом, а жена са Атенем и Афродитом⁷), било да се на њу алудира у тексту натписа⁸.

⁶ Spomenik, XCVIII, 1941—48, стр. 284.

⁷ Düll, н. д., passim.

⁸ На натпису из Подмола (Spomentk, LXXVII, 1934, 6; в. и R. Egger, *Der Grabstein von Šekanjevo*, Беч, 1950, стр. 11) каже се да је *δμωή* Аристе након смрти постала *σύνουα* богиње Афродите, по изричитој богињиној жељи.

Споменици попут нашег, мањих димензија и са представом хероизираниог покојника, одношени су као вотивни дар у храмове локалних божанстава. Тако из изгубљеног натписа који такође потиче из села Вашарејце, сазнајемо да је Аурелије Јулијан представу своје жене Аурелије Амије по наредби богиње посветио Артемидином светишту⁹.

Представа коњаника на нашем споменику по неким елементима (пилос, став испред коња, одећа, копље у уздигнутој десној и узде у испруженој левој руци) подсећа на уобичајене представе Диоскура¹⁰. Култ Диоскура је био раширен у нашем делу провинције Македоније, о чему сведочи више рељефа и натписа из Стоба, Хераклеје, Живојна, Демир Капије, Прилепа, Крушеана, Тројкрста, Дуња и Волкова. Овде нарочито треба издвојити рељефе без натписа из Прилепа¹¹ и Волкова¹², на којима се јавља представа само једног Диоскура и које су иконографски веома сличне нашем споменику. Како је утицај култа трачког коњаника на представе у култу Диоскура у Македонији познат¹³, можда би се тиме могла објаснити и иконографска сличност нашег хероизираниог покојника са неким коњаницима трачког типа¹⁴.

Име Ἀφροδίτῳ у нашем делу провинције срећемо на натпису из Подмола¹⁵, док се име Хрисип први пут јавља на овом споменику.

Израз κατὰ κέλευσιν се најчешће на натписима користи да изрази божанску наредбу (κατὰ κέλευσιν θεοῦ — веома често), а да се користио и у вези са приватним лицима, као што је овде највероватније случај, у нашој Македонији сведочи и ара из Кокре¹⁶ која су κατὰ κέλευσιν Ἀ[ρ]ε[ξάνδ]ρας τῆς ἐαυ[τῶν] θυγατρὸς њени родитељи подигли Артемиди и граду^{16а}.

⁹ М. Димитас, 'Η Μακεδονία ἐν λίθοις φθεγγομένοις καὶ μνημείοις σωζόμενοις, Атина, 1896, 229: Αὐ. Ἰουλιανὸς / Αὐ. Ἀμίαν τὴν / σύμβιον / [ε]ἰς "Ἀρτεμιν / ἀνέθηκον / κατὰ κέλευσιν / τῆς θεοῦ. Сматрамо да је S. Düll правилно протумачила овај натпис (н.д., стр. 67—8), тј., да, као и у случају плоче из Подмола, натпис не сведочи о посвећивању људи божанствима, како га тумачи L. Robert (*Hellenica*, I, 1940, стр. 76), већ бележи посвећивање рељефа или статуе покојника храму.

¹⁰ F. Charouthier, *Les Dioscures au service d'une déesse*, Париз 1935. Три хероизирани покојника у форми Диоскура јављају се на споменику из Ано Крушова (ант. Кердильон) у долини Струме (н.д., бр. 12).

¹¹ Düll, н.д., стр. 377—8, бр. 204, сл. 57.

¹² Spomenik, LXXI, 1931, 367 и Düll, н.д., стр. 378—9, бр. 206. Н. Вулић је и коњаника са плоче из Волкова идентификовао као трачког коњаника.

¹³ Charouthier, н.д., стр. 281—285.

¹⁴ Сличне представе нагих младића са хламидом у фронталном ставу испред коња на надгробном споменику из с. Долни Дисан код Кавадараца (A. Rűsch, *Das kaiserzeitliche Porträt in Makedonien, Jahrb. d. Deutschen Arch. Inst.*, Bd. 84, 1969, стр. 158—9, R. 32) и надгробној ари из Верије (Ф. Пеџас, *Some pictures of Macedonian riders as prototypes of the „Thracian rider“*, *Pulpuđeva*, 2, 1978, стр. 196—8, фиг. 5—7).

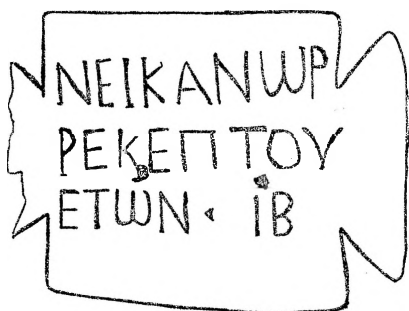
¹⁵ Spomenik, LXXVII, 1934, 6.

¹⁶ Spomenik, XCVIII, 1941—48, 354.

^{16а} Уп. и натпис из Живојна, Spomenik, LXXV, 1933, 19.

У селу Вашарејце је поред Артемиде поштована још једна богиња у чијем храму су вршене консекрације робова¹⁷.

3. Село Граешница, на гробу поред цркве Св. Николе. Надгробна стела од шкриљца. Димензије: 190 × 80 × 8 см. Стела завршава троугаоним слободним фронтоном и акротеријама. У фронтону розета уписана у круг, а испод њега натписно поље у облику *tabula ansata*. (30 × 38 см). На доњем делу рупа од секундарне употребе. Сл. 3. Текст натписа гласи:

Νεικάνωρ

Ρεκέπτου

ἐτῶν ιβ'

Сл. 3

Висина слова 4; 4,5; 5 см, размак између редова 2 см. Мешавина угластих (*ейсилон*) и лунарних (*омеја*) слова.

Стела припада најједноставнијем типу стела са слободним фронтоном. Све стеле овог типа у нашој Македонији испод натписног поља имају велику празну површину која је највећа на објављеној стели из истог села¹⁸. У оба ова случаја, и код објављене и код наше стеле, *tabula ansata* је у истом нивоу са површином стеле (тј. у негативу), тако да је очигледно да обе потичу из исте локалне радионице, а можда су и дело истог мајстора.

¹⁷ Димицас, н.д., 288; A. Wace — A. Woodward, *ABSA*, 18, 1911—12, стр. 174, бр. 17; N. Vulić, *Arch. Karte, Blatt Prilep—Bitolj*, стр. 15—16; уп. L. Robert, *Hellenica*, I, 1940, стр. 75—77. Натпис је изгубљен, а име богиње се није могло прочитати. На основу трагова слова CWC... Вулић је предложио читање... τῆς θεοῦ σωτήρας (?). Robert претпоставља да се у оба случаја ради о истој богињи — Артемиди и да су се оба споменика налазила у њеном храму.

Име Νεικάνωρ је познато и са других натписа из нашег дела провинције (Димитас, н. д., 340; *Споменик*, ХСVIII, 1941—48, 389), а латински когномен Rescriptus у функцији личног имена перрегрина по први пут се јавља на овој стели.

Ὀλυμπι-
ἀδ<η>ς
Λύκου
ἐτῶν
5 β'

Сл. 4

4. Село Граешница, лок. Марковица (Музеј и Завод Битола бр. ул. књ. 3720). Надгробна стела од шкриљца, данас поломљена на два дела, од којих горњи (фронтон, први ред и прво слово другог реда натписа) није могао бити пронађен. Димензије доњег дела су 40 × 35 × 5 см, а укупна висина стеле је била 60 см. Доле

одломљено. Као и претходна стела из истог села, и ова завршава троугаоним слободним фронтоном са стилизованом розетом и акротеријама. Натпис је у натписном пољу означеном урезаном линијом. Уп. F. Parazoglou, *Héraclée*, I, 1961, стр. 25, нап. 60 и 62, таб. II/4 (одатле димензије и фотографије споменика пре оштећења). Сл. 4.

Натпис је немарно израђен, са словима неједнаке висине (2,5; 3; 4,5 cm). *Εἰσιλον*, *ομεῖα* и *σιῖμα* су лунарни, бочне хасте код *ми* су искошене, а попречна црта преломљена, док је код *αλφε* замењена тачком. У другом реду је *εἴη* урезана као ћирилично *и*. Размак између редова је око 1 cm, а ознака година живота у последњем реду налази се између два симетрично урезана жљеба.

Ова стела је знатно нижа и ужа од две напред поменуте стеле из Граешнице, можда зато што је била намењена детету.

Имена *Ὀλυμπιάδης* и *Λύκος* су већ раније посведочена у нашем делу провинције (Spomenik, XCVIII, 1941—48, 388; 389).

5. Село Гермијан, лок. Стари лозја (Музеј и Завод Битола бр. ул. књ. 5669). Надгробна стела од белог мермера поломљена на два дела који се спајају. Димензије горњег фрагмента: 42 × 37 × 8 cm; висина доњег 70 cm. Стела завршава слободним непрофилираним фронтоном који није одвојен од рељефног поља. Између фронтоне и горњег рељефног поља урезана су прва три реда натписа. У удубљеном рељефном пољу чије су унутрашње стране закошене представљени су, с лева на десно: мушкарац, девојчица, две жене, сви у хитону и химатиону, са десном руком на грудима и левом опуштеном низ тело. Лица су им оштећена. У доњем рељефном пољу су представљена четири мушкарца у хитонима и химатионима, у истом ставу и јако оштећених глава. Испод, на равној површини стеле, урезана су још три реда натписа. Позиција стеле је веома грубо обрађена, горњи део је заобљен. Натпис веома излизан. Сл. 5.

Мешавина угластих и лунарних слова висине 1—2 cm, са размаком између редова 1—1,5 cm. Лигатуре: ред 2: T H, [O Y; ред 3: N T; ред 5: N H. Ред 1: између имена и првог φ из следеће речи налази се простор од 2,2 cm и напрслина у камену, због које је тешко рећи да ли је иза сигме а испред омикрона постојало још

Текст натписа гласи:

Φαβρίκιος οἰκονό[μος]
τῆς συνβίου Ἑλπίδος καὶ τοῦ
Ἑλπε[ι]δηφόρου τεθνώντω(ν)
[(καὶ) παιδ]ίων ζόντων
5 μνήμης
χαρεῖν

¹⁸ Spomenik, LXXI, 1931, 42: 'Ααίροπος Ἀαιρόπου ἐτῶν λς'. Димензије споменика су 139 × 70 cm.

неко слово. Ако јесте, онда би то било почетно слово неког имена, можда [N]εἰκονο[ς], са *омикроном* уместо *омеје*, као у ζόντων у четвртном реду; ред 3: на камену нема места за последње *ни* у речи τεθνώντων; ред 4: испред прва три сачувана слова, од којих прво може бити *шау*, *јама*, *иисилон* или *јоша*, постоји слободан простор од око 6 см, колико у осталим редовима заузимају у просеку четири слова. Могуће је зато да је на натпису стајало [καὶ υἱ]ῶν, али смо се ми на основу слабих трагова „алфе“ и „делте“ одлучили за читање [(καὶ) παιδ]ῶν

Ἐλπ(ε)ιδηφόρος и Φαβρίκιος се овде по први пут јављају на натпису из нашег дела провинције. Иако не можемо без резерве тврдити да иза Φαβρίκιος није стајало неко име, тј., когномен, или, пак, ако је тачна наша претпоставка да је урезано οἰκονόμος, да је то ознака занимања (економи — управници имања, обично робови и ослобођеници¹⁹), а не име, тј., Фабрицијев когномен²⁰, мислимо да се овде срећемо са раширеном појавом употребе гентилних имена у функцији личних имена. Обично у тој функцији налазимо веома позната, најчешће царска гентилиција, али зато на стелама из Чепигова (Spomenik, ХCVIII, 1941—48, 388 и 389) имамо и следећа имена: Ἐλβιος Λυσιμάχου, Πούδης Οὐρηατίου²¹.

Стела припада ретком типу са два рељефна поља, који се јавља само у Пелагонији и уз њену северну (Подлес: Spomenik, LXXV, 1933, 80) и јужну границу (фрагмент необјављене стеле из Отешева у Музејској збирци у Ресну).

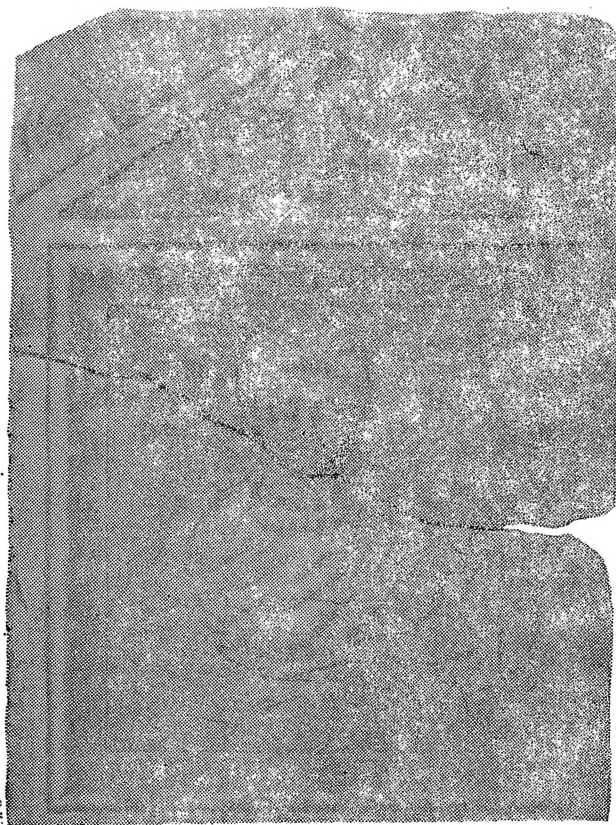
6. Село Паралово, лок. Поројница (Музеј и Завод Битола бр. ул. књ. 8249). Надгробна стела од белог мермера поломљена на два дела који се спајају. Димензије горњег фрагмента: 48 × 57 × 11 cm; висина доњег 70 cm. Стела завршава равно, са уписаним фронтоним и акротеријама у облику полуапалмета. У средини фронтонa је представљен трачки коњаник у покрету на десно. На леђима му лепрша хламаида, а подигнутом десном руком баца копље које је било представљено бојом. Испод његових ногу издужено тело пса, а испод подигнутих предњих ногу коња, животиња коју пас јури (зец?). Испред коњаника се налази мала ара и дрво око кога се омотала змија. Испод фронтонa, у профилираном рељефном пољу поломљеном по средини, представљено је женско попрсје. Густа коса је зачешљана нагоре и у луку уоквирује ниско чело и лице. Очни луци су јаки, очи издужене и са широким кап-

¹⁹ Из нашег дела провинције Македоније потичу још два споменика које су подигли робови — економи. Један је из с. Росоман код Стоба (А. Керамитчиев, ЖА, 11, 1962, стр. 315—317), други из с. Живојно источно од Хераклеје (Spomenik, LXXV, 1933, 20)

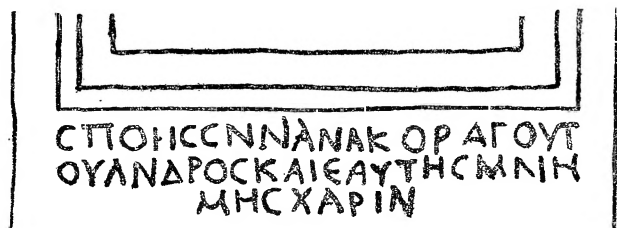
²⁰ Pape — Benseler, Wörterbuch der griechischen Eigennamen, s. v. Οἰκονόμος.

²¹ Неколико примера из CIL III за употребу гентилиција Fabricius као личног имена (когномен): 4150: Aurel. Fabricius; 8543: D. M. Iuliae Fabriciae; 9712: ... οραена Fabricia; 10546: Fabricia Velocis lib.

цима. Зеница није назначена. Нос је дуг, јагодице округле, уста и брада мале. Малене уши приљубљене су уз главу. Уз високи врат ситни набори хитона, а са левог рамена је косо преко груди пребачен химатион чији су широки набори одвојени дубоким жљебовима. Испод, на равној површини, уклесан је натпис, сада веома излизан али читак. сл. 6 а, б.

Сл. 6а

Сл. 6б

Текст натписа гласи:

Ἐπόησεν Νάνα Κοράγου τ-
οῦ ἀνδρὸς καὶ ἐαυτῆς μνή-
μης χάριν

Слова су лунарна, висине 1,8 — 2 cm, а размак између редова 1 cm.

Споменик припада типу стела са уписаним фронтоним, ретким у нашем делу провинције. За сада је ово једина стела равног завршетка са попрсјем — све остале имају у рељефним пољима целе фигуре. Стеле и медаљони са попрсјем чести су у долини реке Струме (нарочито око града Сандански) и у грчком делу провинције (нарочито у Солуну), док су у нашем делу ретке²². Јављају се од друге половине I века н.е. и представљају римски утицај, док је за грчку културну сферу карактеристична стела са целим фигурама.

Име Νάνα²³ јавља се у истом облику на јако излизаној стели из села Ореовец код Прилепа²⁴, и стели из Небрегова²⁵, а у облику Νανοῦς на споменику из села Секирци²⁶. Македонско име Κόρ(ρ)-αυος²⁷ је до сада било забележено само на натпису из Чепигова²⁸. У овом случају је то име мужа.

7. Село Новаци (Музеј и Завод Битола, бр. ул. књ. 2549). Горњи део надгробне стеле од белог мермера. Лева страна одломљена, на десној уздужна пукотина, а на површини мања механичка оштећења. Димензије: 48 × 58 × 20 cm. Плоча завршава равно и нема ни рама ни профилације, већ је натпис уклесан на равној површини. У доњем делу, у висини последња два реда натписа, налази се правоугаона ниша са женским попрсјем, димензија 18 × 16 cm. Коса жене је по средини подељена раздељком и зачешљана на страну, са праменовима представљеним плитким валовитим жљебовима. Издужено лице са jakim јагодицама је оштећено, тако да се детаљи не могу разазнати. На кратком и ниском врату претстављена је огрлица, а са заобљених рамена надоле падају крупни паралелни набори одеће са „V“ изрезом на средини.

Горњи део натписа (првих пет редова), који је урезаном линијом одвојен од доњег (шести и седми ред), пажљивије је исклесан: редови почињу у истој линији, са изузетком другог, који је постављен у средину, и слова су правилнија. Последња два реда су у односу на првих пет померена у лево за три слова, а слова су

²² За стеле са попрсјем, в. Д. Димитров, Портрети върху античните надгробни плочи отъ римско време въ Североизточна Македония, Изв. БАИ 13, 1939 (1941), стр. 1—128, и Rüsç, н.д. Док у грчком и бугарском делу провинције Македоније има око 50 таквих споменика у сваком, у нашем делу их је само десет.

²³ О имену Νάνα, в. L. Zgusta, *Kleinasiatische Perconennamen*, Праг 1964, стр. 346 и д., и G. Mihailov, *Population et onomastique de l'Asie Mineure en Thrace, Pulpudeva*, 2, 1978, стр. 47.

²⁴ Spomenik, LXXI, 1931, 429.

²⁵ F. Papazoglou, *Inscriptions de Pélagonie*, BCH, 98, 1974, стр. 289—291,

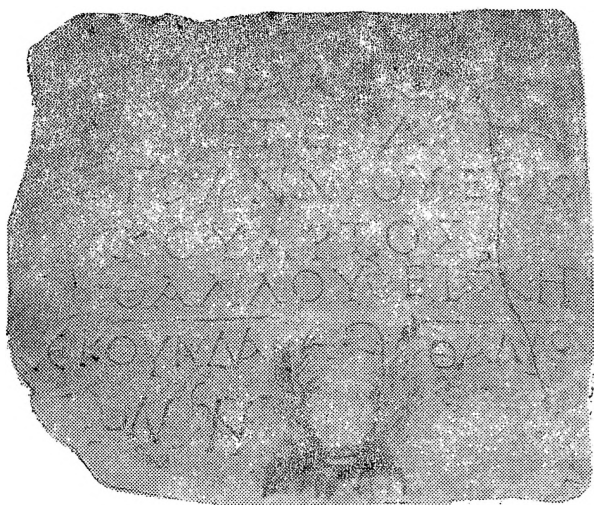
бр. 6.

²⁶ Spomenik, LXXI, 1931, 475.

²⁷ За Κόρ(ρ)αυος, в. I. Russu, *Eph. Dacoromana*, 8, 1938, стр. 194—5, P. Perdrizet, *Etudes amphipolitaines*, BCH, 46, 1922, стр. 36—57 и M. Holleaux, *Etudes d'épigraphie et d'histoire grecques II*, 1938, стр. 81+83.

²⁸ Spomenik, XCVIII, 1941—48, 388.

неправилна и другачијег облика, што указује на то да су урезана накнадно, заједно са нишом. Речи у оба дела натписа су одвојене хедерама. Сл. 7.

Сл. 7

Текст натписа гласи:

Γ(αίος) Θάλλου
 ἐτ(ῶν) λ'
 Γ(αίος) Ἀννίου ἐτ(ῶν) κ'
 Κουῤῥτος
 5 Θάλλου ἐτ(ῶν) κη'
 Σεκοῦνδα Θάλλου
 [ἐ]τῶν ν'

ред 3: бројчана ознака κ' спојена је са хедером у јединствен орнамент.

Горњи део натписа је старији и представља мешавину угластих (*εἰσιλον*, *сиџма*) и лунарних слова (*ομικρον*, *ѡмехѡѡ*). Средња црта *алфе* је угласто преломљена. Висина слова је око 4 см, размак између редова 1,5—2 см. Слова доњег, млађег дела натписа нагнута су у страну (десно), неправилна су и неједнаке висине (2—5 см.) *Еѡсилон* и *омеѡѡ* су лунарни, лева хаста *алфе* дужа је од десне. Слово *ни* је у једном случају идентично са *ни* у горњем делу, с тим што је укошено у десно, а други пут има средњу црту која се не спаја са крајевима вертикалних хаста.

Имена имају грчко-македонску формулу (лично име + патронимик) у којој су оба или један део римски. Римски гентилициј Аппиус овде се налази у функцији личног имена, и, као и остала имена са натписа, изузев Θάλλος, посведочен је на натписима из нашег дела привинције.

8. Село Обедник, лок. Сува река (у приватној кући). Надгробна стела од белог мермера, одломљеног доњег десног угла и оштећене леве акротерије. Димензије: 60 × 26 × 15 cm. Стела завршава троугаоним фронтоном у коме је представљена стилизована розета са листовима. Унутар акротерија су урезани листови палмете. Испод фронтоне се налази правоугаоно удубљено рељефно поље са закошеним унутрашњим странама и у њему попрсје девојке у високом рељефу. Коврцава коса је од раздељка у средини зачешљана на страну у облику две густе витице чији су праменови изведени дубоким жљебовима. Горњи кашчи великих бадемастих очију са урезаним зеницама нагло се спуштају ка спољ-

Сл. 8

њем углу ока. Унутрашњи угао десног, као и спољашњи угао левог ока, оштећени су, а врх дугог носа одломљен. Образи меснати, одвојени од носа косим жљебовима. Уста велика и месната, на угловима спојена рупицама од длета. Брада мала. Испод високог врата, појачани руб хитона са V изрезом и уздужним валовитим наборима. Преко тога крупни набори химатиона прекривају руке и спајају се доле на средини ивице поља. Преко рамена је пребачена марама и спреда везана тако да један крај лучно пада надоле и завршава у висини леве дојке. На равној површини стеле испод рељефног поља урезана су три реда натписа. Сл. 8.

Текст натписа гласи:

Ἀγαθων

τῇ θυγα-

τρὶ Νείκῃ

Слова су правилна и брижљиво урезана. Лунарна су, висине 2—3 cm, са размаком између редова 3 cm.

Још једна стела са попрсјем, необичајена за наш део провинције²⁹. Имена су посведочена и на другим натписима.

SUMMARY

Nada Proeva — Marijana Ridel: NEW GREEK INSCRIPTIONS FROM LYNCESTIS

The authors present here eight new greek inscriptions (one votive and seven funerary) from the ancient Lyncestis. No. 1 is a votive inscription in which for the first time in the Yugoslav part of the province of Macedonia we find a mention of the Thracian Heron. No. 2 is an interesting example of the heroization of the dead, probably in the form of Dioscure. It was made by the wife of the deceased person, κατὰ κέλυσιν (sc. αὐτοῦ), to be deposited in the local shrine. Nos. 3 and 4 come from the village of Graešnica, and one of them (no. 4) is of almost identical shape as another stele from the same village published in Spomenik, LXXI, 1931, 42, which is an indication of a local workshop. Also, the formulas in all three inscriptions are identical (name + age). No 5. with two reliefs one below the other, is a rare type of grave stele in Macedonia. It was probably erected by an oikonomos named Fabricius. Nos. 6 and 8 are also rare examples of steles with busts in the Yugoslav part of the province of Macedonia, and no 7 was not inscribed at one time, but two lines at the end were added later, after the first five were already on the stone.

In some of the inscriptions (nos. 3, 5 and 7) we find onomastic formulas with a mixture of greek and latin (nomina and cognomina) elements in the same name.

²⁹ в. напомену бр. 22.